

De les Assemblees de Pau i Treva a la República Catalana

Autor: Sebastià Sardiné i Torrentallé

Data de publicació: 14-06-2017

L'Institut Nova Història es fa ressò de l'article que en Sebastià Sardiné va escriure per a l'associació cultural "Vibrant" el 2 de Juny d'enguany. Catalunya, bressol del pactisme i del constitucionalisme.

L'article 61 de la Proposta de Constitució per a la República Catalana de Constituïm crea l'Institut Internacional de Pau i Treva de Catalunya (International Institute for Peace and Truce of Catalonia) amb vocació internacional. Després del Brexit cal redefinir la UE. Catalunya ofereix una altra manera de resoldre els conflictes, siguin armats o de situacions de violència i estralls. La proposta no és gratuïta ni fruit d'una pacifista inspiració moderna, sinó que és el resultat de la nostra manera de ser, fer i actuar ancestral: el pactisme. El pactisme és una figura política genuïnament catalana, amb mil anys d'història al darrere. Encara ara ens esperona.

Quan Catalunya en època carolíngia (dels anys 700 al 1000) començava a conformar-se en comtats, la forma usual de resoldre els conflictes territorials i hereditaris entre nobles era la violència i la guerra. D'aquesta manera se solucionava momentàniament el conflicte... fins que un altre encenall feia esclatar una nova revolta. Entengueren assenyadament els nostres comtes i clergues que amb la violència no s'arreglava res, que calia cercar formules pacífiques ?ara en diríem tècniques de conflictologia? per parar la guerra -i pactar una Treva- i establir la Pau. L'església, molt poderosa llavors, intervingué convocant i blocant la guerra durant els caps de setmana i dies eclesiàsticament festius o en altres períodes determinats. Aquests moments es podien aprofitar per curar ferits i parlamentar. Uns altres exemples foren les Assemblees de Pau com a fruit de la Treva. Era la Pau de Déu.

La sagrera, creada al voltant d'algunes esglésies, impedia la violència

Tinguérem la sort de comptar, aleshores, amb Oliba, bisbe de Vic i abat de Ripoll i de Cuixà, qui afavorí la creació d'assemblees per pacificar els conflictes entre els comtes del Rosselló, Empúries i altres del nord de Catalunya. El

Concili o Sínode de Toluges de l'any 1027 fou el primer. El seguí el Sínode de Vic el 1030 i el 1033, on s'impulsà la Treva i la Pau de Déu, durant la qual no es podia guerrear. Allà s'hi establí que el recinte de l'església i el seu voltant era territori protegit, de la qual cosa se'n beneficiava tothom i on ningú no hi podia ser pres. Seguiren les assemblees de Barcelona del 1064 i la de Girona del 1068. Aquesta darrera fou convocada pel mateix comte en presència d'un delegat papal: Hug Càndid. Per fer una assemblea calia, es clar, convocar-la prèviament i estructurar-la. Cadascuna de les parts hi portava els seus consellers, fet cabdal per a la nostra història. En les assemblees de 1188 i 1192, s'incorporaren a les reunions per parlamentar representants de les ciutats o viles, de tal manera que aquestes assemblees esdevindrien l'embrió de les corts catalanes. El Directorium Paci et Tregae s'havia consolidat. A més, ja feia temps que estava trencada definitivament tota dependència dels reis francs.

Monument d'homenatge a l'Abat Oliba, Vic

La Pau i Treva es respectà per sempre més, (tot i existir algun període inactiu durant el regnat de Ramon Berenguer II i Berenguer Ramon III). Aquesta institució, juntament amb els usos i costums de cada lloc, es regulà en els Usatges de Barcelona, que s'anaren aplicant arreu del país. Les assemblees o incipients corts s'havien dotat d'una cúria, és a dir de jutges i d'una estructura administrativa (Usatge 80: Iudicium in curia datum). Aviat, a les assemblees s'hi anirien incorporant nobles, clergues i ciutadans en representació de ciutats i viles. Vet aquí que, per primera vegada, en una assemblea ¿en un parlament o cort? s'hi aplegaren per discutir afers i paccionar els tres grans grups de força que més endavant seran nomenats Els Tres Braços: la noblesa i terratinents, el clergat i, finalment, els ciutadans ¿els quals prendrien el nom de Braç Reial?. Continuem amb el temps d'Alfons I el Cast (Osca, 1157- Perpinyà, 1196) i Pere I el Catòlic (Montblanc 1177- Muret, 1213 i enterrat a Sixena). Aquest darrer havia participat l'any abans a la batalla de Las Navas de Tolosa (1212) ajudant Castella en la seva Reconquesta (encara que no ens ho reconegui). El rei Pere fou succeït pel seu fill de cinc anys Jaume I, que estava "retingut" per Simó de Montfort. Finalment, fou retornat a Catalunya. La desfeta de Muret i la minoria d'edat de Jaume I aconsellaren els estaments catalans i els comtes de celebrar corts generals. Les feren a la Suda de Lleida el 1214. Van ser presidides pel cardenal Pere de Benavent o Benavento, en representació del papa Innocenci III.

Podríem dir que aquestes corts de Lleida foren les primeres corts del món estructurades com a tals. Hi assistiren prelats -l'oligarquia de llavors-, comtes i, finalment, ciutadans en representació de ciutats i viles, (tot i que aquesta representativitat a nom d'altri pot ser qüestionada). Després, seguien les corts de Montsó del 1217 i les de Vilafranca del 1218. aquestes darreres foren considerades de Pau i Treva. Vingueren després les corts de Tortosa de 1225. En elles es decidí anar a la conquesta de Mallorca. O les de 1235 en què es convocaren oficialment nobles, bisbes i ciutadans i on s'establiren veritables constitucions". Però les corts més importants de Jaume I foren les de 1251, en les quals s'estableix definitivament que els catalans deixàvem de ser regits pel dret canònic, per les antigues lleis romanes o per les gòtiques del Liber Iudiciorum, que quedaven, en tot cas, com a supletòries. A partir de llavors, les lleis a Catalunya seran els Usatges i Constitucions paccionades i, en cada lloc, els usos i costums.

I així, amb llargs períodes sense celebrar-ne cap, arribarem a les Corts del 1701 perjurades per Felip IV (V de Castella) qui, en no complir allò que va jurar de complir -els drets i constitucions catalanes- va ser revocat pels catalans en exercici del legítim dret a canviar de rei. Aleshores escolliren l'Habsburg Carles, després que el protonotari Vilana Perles convoqués corts. D'aquestes, en sorgiren les nostres darreres Constitucions (1705/1706), conegudes com a Llei d'exclusió de la Casa de Borbó. Van ser signades, article per article, pel darrer protonotari que va tenir el nostre país. A la Capitulació de 1714 seguí el Decret de Nova Planta del 16 de gener del 1716. Ara, amb el nou estat, pertocarà abolir-lo i restablir la nostra darrera Constitució, farcida de Pau i Treva. El nostre Parlament haurà de manar què sigui actualitzada dins la nova República Catalana. Una República que guanyarem sigui per referèndum, sigui per legítima Declaració d'Independència segons permet el dret internacional.

L'Institut Internacional de Pau i Treva de Catalunya serà l'estendard internacional amb què Catalunya liderarà la Nova Europa del segle XXI.

Sebastià Sardiné i Torrentallé.
Advocat, investigador històric,
escriptor, membre de Constituïm,
col·laborador de Vibrant.

2 de juny del 2017

enllaç extern:<http://historiavibrant.cat/?p=3133>

